

Monumentnummer*: 515900

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 mei 2002
Kadaster deel/nr 82855/81

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Urk Urk Flevoland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Urk

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Urk B 6032

*Omschrijving***

Inleiding

De Urkersluis is een schutsluis tussen de monding van de Urker Vaart en de haven van Urk aan het IJsselmeer. Met de bouw van de sluis is, evenals met de werkzaamheden aan het nabijgelegen gemaal Vissering en een rijtje dienstwoningen, begonnen in 1938. De sluis, zowel als het bijbehorende sluiswachtershuisje, de SCHOTBALKENLOODS en het gemaal zijn gebouwd in opdracht van Rijkswaterstaat, naar ontwerp van de architect D. Roosenburg en ingenieurs van de Dienst der Zuiderzeewerken. De sluis en de bijbehorende gebouwtjes waren voltooid in 1941. De in een functionalistische stijl gebouwde schotbalkenloods was bestemd als opslagplaats voor houten schotbalken, die dienden ter beveiliging van de westelijke (IJsselmeerzijde) sluisdeuren bij calamiteiten en als afsluiting van de sluiskolk bij werkzaamheden aan de sluisdeuren. Een stalen noodschuif heeft de functie van de schotbalkenloods echter overgenomen.

Omschrijving

Bij de Urkersluis staan twee gebouwtjes, die beide hun oorspronkelijke functie verloren hebben. Het grotere van de twee is gebouwd als schotbalkenloods. Het is vanuit een rechthoekige plattegrond opgetrokken in baksteen (kruisverband) binnen een stalen frame en heeft een betonnen plint. Het staat onder een uitkragend, betonnen zadeldak dat is gedekt met rode pannen en voorzien van een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bakstenen schoorsteen. De kap kraagt naar de nok toe verder uit en heeft een onderrand van geklonken metaal en een onderzijde met cassettevormige uitsparingen. De drie traveeën tellende langsgevels zijn voorzien van ronde stalen vensters boven een betonnen leksteen. De gevel aan havenzijde is tevens voorzien van ijzeren pennen en ringen tussen de kap en de vensters. Deze gevel staat bovendien op een op zware palen rustende, betonnen ligger. De kopgevel aan sluiszijde is door de ijzeren frameconstructie in drieën gedeeld en voorzien van twee rechtgesloten vensters tussen uitkragende betonnen lateien en eveneens betonnen onderdorpels. Het huisje is te bereiken via een betonnen trap. Constructie, vormgeving en materiaalgebruik zijn nauw verwant aan die van het nabijgelegen gemaal.

Waardering

De schotbalkenloods is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en de architectuurhistorische waarde.

- De loods heeft cultuurhistorische waarde als onderdeel van een complex dat een belangrijke schakel is in de ontwikkeling van waterbouwkundige kunstwerken in Nederland en omdat met de bouw ervan het einde van Urk als eiland en het begin van de Noordoostpolder werd gemarkeerd.
- De loods heeft architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke, voor de bouwtijd karakteristieke vormgeving, het materiaalgebruik en de constructie en als karakteristiek werk binnen het oeuvre van een vooraanstaand bouwkundige, D. Roosenburg.
- De loods heeft tevens ensemblewaarde vanwege de bijzondere visuele en functionele samenhang met de sluis en de andere onderdelen van het complex.
- De loods is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de grote mate van gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

Weg- en waterbouwkundige werken

Waterkering en -doorlaat

Schotbalkenloods

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument